

LYCEUM

„Nyitva van az arany kapu...”

A téli hónapok után, ha a tél kemény volt, s hosszan is tartott, tavaszváró, tavaszköszöntő érzésekkel telnek meg az emberi szívek. Nem csoda, hogy a tavasz jöttét évszázadok óta köszöntik, ünneplik a világ minden táján. Valaha ilyenkor a győri, főként az újvárosi utcákon megjelentek a csigázó, csigát pörgető gyerekek.

Jó száz évvel ezelőtt még élt a győri mondás: *„Tavasz van, mert már csigáznak a gyerekek.”* A csoportokba verődött kicsik énekes játékaiktól meg csak úgy zengtek a zöldülő rétek, terek, városok, falun egyaránt. *„Bújj, bújj zöld ág, zöld leveleske, nyitva van az arany kapu, csak bújjatok rajta.”*

A mai ember nem is gondolja, hogy ez a kapus játék a felnőttek téltemető, tavaszköszöntő szokásából került a gyermekjátékok közé. Virágvasárnapon élt egykor a téltemető „kiszehajtás” és a hozzákapcsolódó „villőzés” tavaszköszöntő. Hosszú rúdra erősített, „kiszének” nevezett szalmababát vittek ki énekszóval a nagy lányok a határba, jelezve, hogy minden kellemetlen dolgot, telet, betegséget kivisznek a faluból. A falu szélén aztán folyóvízbe dobták, vagy an-

nak híján elégették, s így eltemették mindazt, amit jelképezett. Majd felpántlikáztott zöld ágakat vettek a kezükbe, azzal felváltva „ka-

put tartva” átbújtak alatta, s így vonultak be a faluba. Vidáman dalolva, hiszen most már elhárítottak mindent, ami nem kívánatos, s *„nyitva van az arany kapu”!*

Nem véletlenül kapcsolódott ez a népszokás a Virágvasárnaphoz, Jézus jeruzsálemi bevonulásának emlékűnnepéhez. Hiszen a hozsannázó sokaság virágokat, zöldellő pálmaágakat hintett a Megváltó útjára. Ennek emlékezetére rendeztek ezután évszázadok múltán pálmaágas - Európa északi tájékán - barkás körmenetet. Ezt természetesen megelőzte a barkagyűjtés, ágyűjtés.

Még a XX. század elején is szokásban volt Göcsejben, hogy „virágzsomba-

ton” iskolás gyerekek mentek ki barkát szedni a közeli erdőkbé. A fiúk fekete cukorsüveg-zsákot tettek a fejükre. Felpántlikázták, s

vittek haza maguknak. A szentelt barka nagyon becses szentelmény, hiszen Krisztus királyi menetének volt a tanúja, ezért annak emléke.

Úgy tartották, hogy megőrizz a veszedelemtől. Sok helyen orvosságnak is használták. Csornán pl. torokfájás ellen nyeltek le egy-egy szemet belőle. Tényőn a virágvasárnapi mise végén a sekrestyés osztotta ki a híveknek a szentelt barkát. Ezzel aztán körmenetként háromszor megkerülték a templomot, emlékezve Jézus jeruzsálemi bevonulására. Utána hazavittek, s elhelyezték a padlás fedőgerendája vagy az eresz alá, hogy a házat megóvja a villámcsapástól. Égiháború idején ebből dobtak egy-egy szemet a tűzbe, hogy megcsendesedjen az idő.

Ma is fel lehet újítani ezeket a szép szokásokat, hiszen semmi sem áll útjába. *„Nyitva van az arany kapu...”*

Dr. Barsi Ernő

<http://www.hitvallás.hu>

LYCEUM

TÁRSASÁGI KÖZLÖNY
MEGJELENIK NEGYEDÉVENTE.

ÖTÖDIK SZÁM
II/I. ÉVFOLYAM

Kiadja a
VASHATOS Kft.
Kiskunhalas

vashatos@mailbox.hu
www.vashatos.hu

Szerkesztő:
LUKÁCS LÁSZLÓ

Kapcsolattartó:
Kiss Sándorné
Telefon: 20/465-2300

Készült a Szilády Áron
Társaság tagjai részére.

Kereskedelmi
forgalomba nem kerül.
A megjelent lapszámok
elérhetők a vashatos.hu
és a sziladyaron-tarsasag.hu
honlapokon.

* * *

A SZILÁDY ÁRON TÁRSASÁG
tisztviselőinek (elnökség)
elérhetőségei:

Lukács László elnök
lukacsaszlo@hdsnet.hu

Dóka József alelnök
hunepkerkft@gmail.com

Dr. Bognárné Nagy Éva alelnök

Szakál Aurél alelnök

Palásti Károly alelnök

Levelezés:
6400 Kiskunhalas,
Hősök tere 2.
Telefon: 77/421-123

Csízioók és regulák

Az emberiség évszázados megfigyelési majd mérési tapasztalatok alapján az év hónapjaihoz és napjaihoz különböző időjárási szentenciákat, törvényszerűségeket alkottak, amelyek minden egyes parasztkalendárium részévé váltak.

Februárius, azaz a Böjtölő hava

A népi hagyomány úgy tartja, ha Gyertyaszentelő Boldogasszony napján (február 2-án) süt a Nap, nagyobb hideg lesz azután, mint azelőtt volt. Ha a február meleg, akkor a Húsvét lesz igen zord. Február másodikához kötődik a barnamedve ébredése is, de erről bővebben a későbbiekben írunk.

A mondás szerint jégtörő Mátyás „ha nincs, jeget csinál, elrontja, bontja, ha talál. A jeget olvasztja Mátyás, töri és rajta likat ás..”

Ha a pacsirta Zsuzsanna (február 19-én) napján megszólal, akkor vége a télnek, érkezik a tavasz.

Március, azaz a Böjtmás, Tavaszelő hava

A március igencsak bővelkedik időjárási jóslatokban. Ha március 10-én fagy, akkor még negyven napig számíthatunk hidegre. Gergely, március 12-én megolvastja Mátyás jegét. Március 18-án, 19-én és 21-én Sándor, József, Benedek hozza zsákban a meletget.

„Ha Böjtmás hava száraz: Szent György hava nedves, Pünkösöd hava híves, bő bor, búza léssen; a hóesés ártalmas a veteményeknek ebben a hónapban. Mennyi köd léssen ebben a hónapban, annyi záporosó léssen a nyárban, mennyi harmat Húsvét előtt, annyi fagy léssen Húsvét után.”

Gábor napja (március 24-e) a káposztaültetés, 25-e pedig a gyümölcsfák oltásának ideje. „Virágvasárnapján ha szép az idő, a gyümölcsfáknak hasznos, ha rút pediglen, ártalmas. Nagypénteken ha eső esik, a földművelőknek igen jó; ha

Húsvét napján esik, minden vasárnapon Pünkösdig eső fog esni, és változó időket várhatni. Ebben a hónapban ha a gólya és fecske jókor hazajönnek, jó szerencsés időt jelentenek.”

Április, azaz Szent György hava

Amennyiben április 6-án esős az idő, akkor nagyon keserves, szűkös esztendő várható. „Ha Tiburtius (Tibor, április 14-e) napjára a rétek meg nem zöldülnek, a parasztok nem reménylik a föld termékenységét, ha viszont ez a hónap nedves, bőséget várnak.

Ha április havában Szent Márk napján a fülemüle hallgat, akkor változó tavasz várható, ha énekel, dalával csodás tavaszt hirdet.

A Szent György (április 24-e) napi virág ha bőven terem, bőségre, ha nem terem, drágaságra mutat.

FORRÁS: METEOLINE.HU

Állandó programjaink

A Szilády Áron Társaság az alapítás óta (1993) eltelt időszak kezdeményezéseit, stabil tevékenységét megerősítve, kibővített együttműködésre törekszik a halasi civil közösségekkel, különösen azokkal, akik a lokálpatrióta értékrend mentén szervezik meg a tevékenységüket.

A kiemelt ügyeink esetében szükséges az erőforrásainkat bővíteni, ezért az önkéntes segítőkön túlmenően, akár közhasznú státuszban álló pályakezdek bevonása is indokolt lehet, hogy a három éves stratégiai munkatervünkben rögzített feladatok teljesülhessenek.

Mindezek figyelembevételével,

mindenképpen részt kell vállalnunk a nemzeti pályázati alapok által meghirdetett kiírásokon, pl. NEA, NKA, MMA stb., illetve a halasi vállalkozások részéről számottevő adományokra is számítunk, különösen akkor, ha vissza tudjuk állítani a közhasznú minősítésünket a hatályos jogszabályok alapján.

ÁLLANDÓ PROGRAMOK

(Szilády Áron Református
Gimnázium díszterme)

Szilády Emlékkonferencia
2018. március 24., szombat 10 órától

Pro Iuventute díjátadás
2018. május 31., csütörtök 16 órakor

Társasági legáció

2018. szeptember 15.
Kecskemét, Nagykőrös, Cegléd

Szilády Jubileumi Díszebéd

2018. november 3., szombat 10 órától

XXVI. Közgyűlés

2019. január 19., szombat 10 óra

KIEMELT ÜGYEK, TERVEK

1. Szilády Áron és tudóstársai – Félmagas dombormű (kőből, bronzból) elhelyezése a ref. imaház külső oldalfalán, 2017-ben. A Szilády Áron Társaság 2014-ben azt kezdeményezte, hogy helyezzünk el

Röviden: Vashatos Kft.

„Immáron új rőzse lobog a parázson, / Felcsapó láng mellett tűnődünk egyen-máson.” (József Attila)

CÉLUNK: a hagyományos magyar és minőségi kulturális termékekhez (szellemi és tárgyi, pl. hungarikum) kapcsolódó PR és marketing tevékenységek összefogása tapasztalt szakemberek közreműködésével.

Fontosnak tartjuk, hogy a kulturális termékek értékesítése illeszkedjen a térségre és hazánkra jellemző, sajátos kultúrtáj hagyományos kereteibe, illetve egészüljön ki mérték- és értéktartó rendezvényekkel, kiállításokkal, zenés estekkel, szalon- és csárdaprogramokkal.

Kiegészítő tevékenységeink a kiadványszerkesztés, honismereti utazásszerve-

zés, vándortúrák, kreatív ajándékok, családi társasjátékok tervezése stb. Bővíteni szeretnénk a fesztivál- és komplex rendezvények kínálatát, a magyar minőségi „hungarikum” termékek népszerűsítését, különös tekintettel a Kiskunságra jellemzőket.

Vashatos Kft.
Kulturális Szolgáltató és Turizmus

Internet: www.vashatos.hu

E-mail: vashatos@mailbox.hu

Telefon & fax: 77/428-989

Mobil: 30/96-87-112

PROGRAMJAINK

• **Pro Patria Hungaria** – honismereti utazásszervezés, vándortúrák előkészítése.

• **Hungarikum-Kunikum**, helyi termékvásárok, vendégszál programok.

• **Fesztiválprogram** és konferencia, kreatív marketing

• **Érték- és mértéktartó előadások, rendezvények.**

• **Kiskunsági aranyforint** – helyi pénz forgalmazása.

• **Vashatos Kalendárium**, falinaptárak, térképek és emlékalbumok kiadása.

TANÁCSADÁSAINK

• **OPPIDUM PR** üzleti tanácsadás * Három lépcsőben valósítjuk meg tevékenységünket: **előtanulmányok** (feladat, cél, időtartam), a **jövőmodell elkészítése, dokumentálás és felülvizsgálata**. Quest – jövőorientáltság-fokozó stratégiák.

• **Civil kurázi** – parasztpolgári, cívis összefogás, lokálpatrióta programok segítése.

• **LYCEUM – társasági közlöny szerkesztése, kiadása** a Szilády Áron Társaság tagjai-
inak.

LUKÁCS LÁSZLÓ

A HATOS 1848/49-ben is a legkisebb ezüstpénz (2,6 gr ezüst) volt, az értéke pedig hat krajcár. A használatból kivonták, de neve tovább élt egészen a 20. század közepéig.

Ezt tükrözi a mindennapi életre utaló költészetünk is. Arany Jánosnál a 19. század második felében még volt értéke: „Egy rossz hatos csudát tesz nálunk” (Kóbor Tamás). A 20. század elején, az első világháború alatt azonban elvesztette értékét: a „nikkel-hatos”, majd „vashatos” (Somlyó Zoltán: A titkos írás, 1916–1926), illetve József Attila (Ime, hát megteletem hazámat, 1937): „Mert nem kell (mily sajnálatos!) / a háborúból visszamaradt / húszfilléres, a vashatos”. (Balázs Géza) * (A hatos kezdetben hat, majd tíz krajcárt, azaz húsz fillért ért. 1910 körül kb. 1 kg kenyér vagy 1 liter tej ára.)

emléktáblát „Szilády Áron és tudós társai” címmel azokkal, akikkel egykoron szorosan együtt dolgozott tudományos munkája során és lényegében az ország egyik legfontosabb keletkutással foglalkozó tudós akadémikusokat mutatja be.

2. Szilády emlékszoba
Szilády László, Szilády Áron és Szilády János életét és munkáját bemutatását szolgálja ez az emlékszoba a régi gimnázium épületében, a ref. templom mellett.

3. Évkönyv 1999 – 2015
A Szilády Áron Társaság évkönyvet ad ki az elmúlt 15 év civil tevékenységének összefoglalása céljából. Előjegyzésre nyílik lehetőség 2000 Ft/db áron, amit a Lelkeszi Hivatal-

ban (munkanapokon: 7:30 – 12:00, 15:00 – 17:00 óráig. Telefon: 77/421-123) lehet előfizetni. Tervezett megjelenés: 2018 novemberére!

4. Szilády sírkő megújítás.
Adományokat gyűjtünk a 2017. november 1-jén elvég-

zett szaiipari munkák végelszámolásához március 24-ig a Lelkeszi hivatalban!

5 Levelező lista (levelező tagok) összeállítása csak e-mail címekre, mert szívesen veszünk minden támogatást és segítséget, pl. újságcikkek, program-

ajánlatok, előadóként, önkéntes segítségnyújtásban stb.

A Társaság megbízható szervezeti keretet nyújt a lokálpatrióta értékeink megőrzéséhez, hagyományszeretetünk pedig kimeríthetetlen forrását jelenti múltunk megbecsülésének. Ennek szellemében fogunk hozzá 2018-ban is a Társaság tevékenységének megszervezéséhez és számos területen kezdeményeztünk újabb találkozási fórumot.

Huszonöt év után is ragaszkodunk az alapítói hitvallásunkhoz és szellemi elődünknek tekintett **Halasi Polgári Olvasókör** 1863. január 10-én véglegesített alapvetéséhez, ti. az nem más, mint „a város polgárai körében a művelődés, szellemi fejlődés biztosítása társas élet formájában.”

Szilády Áron Társaság: 2017. évi beszámoló

Patria est cara
(A haza drága)

Tiszteletbeli elnök: Bödecs Pál. Tiszteletbeli társelnök: F Nagy József.

Elnök: Lukács László
Alelnökök, elnökségi tagok: Dóka József, Palásti Károly, dr. Bognárné Nagy Éva, Szakál Aurél

Az 1993-ban megalakult Társaság célja: Kiskunhalas városához kötődő tekintélyes személyiségek emlékének, szellemi örökségének ápolása, az általuk alkotott értékek közkinccsá tétele; nemes eszméiknek és a nemzeti művelődési hagyományoknak méltó és példaadó képviselése. A társaság ezen törekvése kiterjed egyrészt a tudós akadémikusok körére, másrészt művészekre, lelkes lokálpatriótákra, akik egykoron, illetőleg napjainkban: munkálkodásukkal, életművükkel gyarapították a város szellemi közösségét.

Mindezen célok érdekében előadásokkal, rendezvényekkel veszünk részt Kiskunhalas kulturális életében. A lokálpatrióta polgári együttműködés, alakulása óta eltelt 24 éve alatt jelentős szerepet vállalt a polgári önazonosság, a civis kultúra ápolásában, az 1863-ban alakult Halasi Polgári Olvasóköri szellemi jogutódjaként.

A Szilády Áron Társaság az alapítás óta (1993) eltelt időszak kezdeményezéseit, stabil tevékenységét meg-

erősítette 2017-ben, kibővített együttműködésre törekedett a halasi civil közösségekkel, különösen azokkal, akik a lokálpatrióta értékrend mentén szervezik meg a tevékenységüket.

ÁLLANDÓ PROGRAMOK 2017 (Szilády Áron Református Gimnázium díszterme)

1. **XXIV. Közgyűlés** (2017. január 7., szombat)
2. **Szilády Emlékkonferencia**** (március 18., szombat) Szilády Áron 95 éve hunyt el.
3. **Pro Iuventute díjátadás** (június 1., csütörtök 16 óra)
4. **Társasági Legáció** (szeptember 2., szombat) Ságvár (Pincehely, Ozora)
5. **Szilády Tudományos Konferencia***** (november 4., szombat) Szilády Áron 180 éve született.

****Szilády Emlékkonferencia**
Szilády-emlékezés éve!
- Török-Magyar kapcsolatok a XIX. században (prof. Dr. Ivanics Mária egyetemi tanár, akadémikus előadása)
- Ván Benjámin: Szilády Áron élete (Szabó Gábor ny. esperes előadása)
- Szilády Áron sírjánál. Ravasz László búcsúztató beszédének elemzése (Bikfaly Anna magyartanár)

*****Szilády Tudományos Konferencia**
- Bálint Sándor bölcsészdoktori értekezése Szilády Áronról (1926) (dr. Barna Gábor egyetemi tanár előadása, Szeged)
- „Isten szakmászán” - Buda Ferenc költő és Ádám énekmondó előadása

KIEMELT PROGRAMJAINK (előkészítés)

1. **„Szilády Áron tudóstársai körében”**
Félmagas dombormű (kő-

ből, bronzból) elhelyezése a ref. imaház külső oldalfalán, (2018)

2. Szilády emlékszoba

Szilády László, Szilády Áron és Szilády János életét és munkájuk bemutatását szolgálná ez az emlékszoba a régi gimnázium épületében, a ref. templom mellett. A kiállítóhely megvalósításához jelentős pályázati támogatás is elnyerhető volna.

3. **Évkönyv 1999 – 2015.** Tervezett megjelenés: 2018 november!

4. **Szilády sírkert** felújítás (sírkő) * 2017. november 1-jén átadtuk!

5. **LYCEUM** (1-4) – társasági közlöny megjelenése. A „Lyceum” 1-4. hírlevélben is folyamatosan jelen voltunk programjaink leírásával.

PÉTER DÉNES NÉPFŐISKOLA

Az 1999 júniusában alapított népfőiskolánk változatlan célkitűzése a protestáns nevelési hagyományok és a korszerű nemzetstratégiai közismeretek együttes képviselése. A PÉTER DÉNES NÉPFŐISKOLA alapvetően három egymást segítő tevékenységi kört teljesít azzal, hogy a szervezeti-működési rendszere segíti az öntevékeny civil közösségeket, az igényes kulturális rendezvényeket, és sajátos népfőiskolai programokat valósít meg

A szervezőkkel már hetedik alkalommal (2000 -

2002, 2014 – 2017) rendeztük meg a kiskunhalasi PROTESTÁNS MŰVÉSZETI ÉS TUDOMÁNYOS NAPOKAT. Célunk, hogy a helyi értékek, az enciklopédikus tudományok, a magyar kamarazene, a keletkutatás és a teológia etc. területén megmutatkozó jellegzetességeket színvonalasan bemutassuk, továbbá a protestáns művészeti és tudományos hagyományok felidézése és megerősítése, a reformáció kezdetének 500. évfordulójára.

VII. Protestáns Művészeti és Tudományos Napok (2017. október 30 – november 5.)

Halasi Téka

XVIII. előadás (Kiskunhalas népdalai, Bakó Katalin, dr. Vladár Károly és Székely Tibor előadása * január 27.)

Lokálpatrióta klubestek

X. alkalom (Paczolay Gyula tornatanár, díszpolgár * február 15.) XI. alkalom (dr. Ván Lajos közgazda, lokálpatrióta * szeptember 15.)

Honismereti határjárás

XIX. út (egész évben elnapolódott)

Pályázatok

Kiskunhalas Város (100 eFt), NEA (280 eFt)

Minden tagunknak (160 fő), közreműködőnek és vendégeinknek hálás köszönetemet fejezem ki!

Lukács László
elnök

Görgei Artúr születése 200

„Nem volt énbennem semmi katonai zseni. Az csak mese, magyar legenda, mint annyi más. Rendet tartottam a katonáim között, ez az egész, és a fickók derekasan viselték magukat néhányszor. A többi lárifári.” (Görgei Artúr nyilatkozata Mórícz Zsigmondnak)

1818. január 30-án született Görgei Artúr, az 1848-49-es szabadságharc egyik legtehetségesebb hadvezére, akit a világosi fegyverletétel után a bűnbak szerepére kárhoztattak. Görgei élete nagy részét azon igaztalan váddal kellett leélje, hogy elárulta a magyar szabadság ügyét, de talán ennél is fájdalmasabb lehetett számára, hogy a nemtelen támadásokat gyakran éppen 1848 hőseitől szenvedte el.

A szabadságharc híres tábornoka Görgey Artúr néven látta meg a napvilágot, 1848 során azonban úgy döntött, elhagyja nevének nemesi származására utaló -y végződését, így azontúl Görgei formában írt alá. Az előkelő, ám szerényebb sorban élő családból származó fiatalember előbb a lőcsei és késmárki líceumokban tanult, majd édesapja nyomására a tullni utásziskolába került. Az ifjú Görgei Artúr a szabadságharc számos tisztjéhez hasonlóan a császári seregben kezdte meg pályafutását, és 1842-re már huszárfőhadnagyi rangig jutott, ám a természettudományok iránti érdeklődése miatt három évvel később kilépett a szolgálatból. Görgei ezután a

prágai egyetem hallgatójaként vegyészetet tanult, diplomáját pedig éppen az 1848. évi sorsfordító események előtt szerezte meg, miután a kókuszolaj zsírsa-

pedig Görgei úgy döntött, a kutatások előtt a haza védelmére fordítja erejét. A Batthyány-kormány felhívására májusban Pestre utazott, a következő hónapban

kel, később, október 7-én, Ozora mellett pedig orosz-lánrészt vállalt a meghátráló horvát jobbszárny bekerítésében. Ebben az időben a határozott tiszttel más módon is felhívta magára a figyelmet, szeptemberben ugyanis ő fogatta el a Jellasicsnak kémkedő Zichy Ödönt, akit – egyetlen arisztokrataként 1848–49 során – hazaárulásért később fel is akasztatott. Görgei az ozorai siker mellett valószínűleg ezen érélyes fellépésének köszönhetette, hogy a Kossuth vezette Országos Honvédelmi Bizottmány még ebben a hónapban tábornokká léptette elő, és főszerepet szánt neki a további hadműveletekben.

Görgei Artúr tehát már tábornoki rangban vett részt az október 30-i vesztes schwechati csatában, két nappal később pedig elnyerte a feldunai hadtest parancsnokságát, melynek élén a határ védelmét, majd a Habsburg offenzíva megindulása után a császári erők feltartóztatását kapta feladatul. Miután Perczel felelőtlen módon csatát vállalt és veszített Móránál, Görgei nehéz helyzetbe került, hiszen egyedül kellett volna megvédenie Pest-Budát és az ország keleti területeit Windisch-Grätz sokszoros túlerejével szemben. Kossuth ezzel a parancssal – nem első alkalommal – teljesíthetetlen feladatot adott tábornokának, a felháborodott hadvezér azonban önállósította magát, 1849. január 5-i vá-

vairól írt dolgozatát elküldte mentorának, Josef Redtenbacher professzornak. A férfi ígéretes tudományos karrier elé nézhetett, hiszen tanulóévei alatt felfedezte a laurilsavat, és jöllehet, a pesti egyetemen sikertelenül pályázott egy megüresedett katedrára, Redtenbacher Lembergben igyekezett neki tanársegédi állást szerezni.

Ezen ígéretes pálya hajnalán, 1848 márciusában azonban Pesten váratlanul kitört a forradalom, a rohanó események közepette

pedig századosi rangban a győri zászlóaljban kezdte meg szolgálatát. A tehetséges és értelmes katona természetesen nem sokáig maradt ilyen alacsony pozícióban: a nyár végére már őrnaggyá és a Dunától keletre fekvő területeken szervezett népfelkelés parancsnokává lépett elő.

Görgeinek kulcsszerepe volt a magyar honvédsereg legelső, Pákozdnál kivívott győzelmében, mivel csapataival megakadályozta Jellasics egyesülését a Roth és Filippovics vezette erők-

ci nyilatkozatával pedig politikai szempontból is saját útra tért, ugyanis abban a '48-as értékek és célok mellett tett hitet. Ennek megfelelően Kossuthkal később nem csak hadi, hanem kormányzati kérdésekben is konfrontálódott, mivel ellenezte a Függetlenségi Nyilatkozatot és a Habsburg háztól való teljes elszakadást.

Görgei ugyanakkor ellenvéleménye dacára lojális maradt a debreceni kormányhoz, két hónapos felvidéki téli hadjáratával pedig időt és értékes zászlóaljakat nyert a Tiszántúlon újrászerveződő magyar erők számára. Görgei Artúr megnövekedett tekintélyét jelzi, hogy Dembinszki Henrik kápolnai veresége után a tisztek jelentős része őt akarta megtenni fővezérnek, ám Kossuth végül Vetter Antalt nevezte ki a tábornok helyett. Más kérdés, hogy később így is ő lett a honvédsereg első embere, Vetter ugyanis márciusban váratlanul megbetegedett, és éppen Görgeit választotta meg a maga helyére, aki ezáltal kulcsszerepet játszott a tavaszi hadjárat sikerében, majd Buda május 21-i bevételében.

A tábornok 1849 júniusára érte el pályafutása csúcspontját, ám a beigért újoncok híján a Vág irányában indított támadása sikertelenül zárult, Haynau és Paszkievics herceg intervencióss erőinek együttes támadása pedig az ő sorsát is megpecsételte. Görgei június 28-i győri veresége után négy nappal, Komárom mellett súlyos fejsérülést

szenvedett, miután azonban felépült, másodszor is végrehajtotta azt a bravúros manővert, amivel 1848–49 telén túljárt a császáriak eszén. Az „áldozat” ezúttal I. Miklós (ur. 1825–1855) négyszeres túlerőt képviselő hadserege volt, mely tehetetlenül próbálta elcsípní Görgeit a Felvidék bércei között; a cár 1849 nyarán

Görgey Artúr 1848–49-es honvédtábornok, hadügyminiszter időskori portréja a Semmelweis Orvostörténeti Múzeum, Könyvtár és Levéltár A sebesült Görgei című időszak kiállításán. MTI Fotó: MTI Fotó: Reprodukció

valósággal őrjöngve követelte tábornokaitól, hogy leckéztessék meg a pimasz katonát, aki július 13-a után Komáromból Tokajba, majd Aradra vonult, ahová két nappal a döntő temesvári vereség után, augusztus 11-én érkezett meg. Ekkor már az utolsó remény is elveszett arra nézve, hogy sikerül kitartani a császári és cári seregek együttes nyomása ellen,

ezért Kossuth lemondott minden tisztségéről, és a megérkező Görgeit ruházta fel a teljhatalommal, aki tábornokaival egyetértésben augusztus 13-án, Világosnál letette a fegyvert.

Görgei Artúr beszédes módon nem Haynau-nak, hanem Paszkievics orosz hercegnek adta meg magát,

rontotta, hogy Kossuth Lajos vidini emigrációjából egy meglehetősen igazgaltalan levelet írt, melyben a szabadságharc egyik legáldozatkészebb hadvezérének árulással vádolta meg.

Világos és a többi tábornokhoz képest enyhe büntetés miatt Görgei hamarosan az elbukott háború első számú bűnbakja lett, aminek elviseléséhez a férfinak Klagenfurtban, majd 1867 után Visegrádon és Budapesten is hatalmas lelkiere volt szüksége. Görgei Artúrt ugyanis igen hosszú élettel áldotta(?) meg a sors: 1916-ban, 98 esztendőskorában hunyt el. A tábornokot a Világos utáni majd' hét évtized alatt rengetegen hazaárulóként átkozták, ez a vád pedig a fegyverletétel után több mint 160 évvel is parázsvitákat gerjeszt a tudósok és a történelem iránt érdeklődők köreiben.

Áruló volt -e Görgei? Úgy vélem, erre a kérdésre a „nem” a helyes válasz. Görgei Artúr egy volt nemzetünk azon balszerencsés személyei közül, akiknek vesztérhes időkből rossz lehetőségek közül kellett felelősségteljesen választania.

Szerző: Tarján M. Tamás
<http://www.rubicon.hu/>

*

Síremléke a Kerepesi temetőben található, a szabadságharcról írt emlékiratait 1911-ben, majd 1988-ban újra kiadták, a két világháború között állított lovas szobrának másolatát 1998-ban avatták fel a budai Várban. (Az 5. oldalon Somogyi Győző festménye Görgey Artúrról)

SZILÁDY ÁRON EMLÉKKONFERENCIA

2018. MÁRCIUS 24. (SZOMBAT) 10 ÓRA
Szilády Áron Református Gimnázium díszterme
Kiskunhalas, Kossuth utca 14. (bejárat a Jósika utca felől)

PROGRAM

8:30 órakor a régi ref. temetőben elnökségi megemlékezés
és koszorú elhelyezése a 96 éve elhunyt Szilády Áron sírjánál.
9:15 órától a kisdíszteremben vendégvárás, 9:45 órától megnyitó,
köszöntések a **Thorma János Múzeumban**.

Thorma Galéria, 1848-as rendhagyó tárlatvezetés.
majd a Szilády Áron Ref. Gimnázium dísztermébe visszatérve

Gyarmati Andrea történész korreferátuma
Kiskunhalas 1848/49-es hőseiről.

kb. 11:30 órától

„Kultúránk feladatai a folyton változó világban“
Kondor Katalin újságíró (Budapest) előadása

Kb. 13 órakor állófogadás a kisdíszteremben.

*A korábban megszokott díszebédünk november 3-án lesz a Szilády Áron Társaság
alapításának 25. évfordulója alkalmából. A márciusi ebédre szánt összeget kérem,
hogy a Szilády család sírkömegújítás céljára ajánlja fel!*

2018. március 25-én, vasárnap kb. 11:30 órától az istentisztelet után,
megemlékezés és koszorú elhelyezése lesz a Szilády Áron-szobornál!

Makám-Regös Vándorlás Erdélyben

2018. június 30 – július 9.

A jubileumi programunk célja: a 25 éve megkezdett természeti, társadalmi kultúrkörnyezet feltárása, Kalotaszeg történelmi örökségének, tárgyi és szellemi értékeinek, a 135 éve született Kós Károly életművének megismerése. Kalotaszegen, Udvarhelyszék, Homoród-mentén élő magyarság életkörülményeinek, társadalmi tagozódásának feltérképezése; a kulturális, oktatási, vallási és civil intézmények és szerveződések képviselőivel való kapcsolattartás.

A HALASI SZÉPMÍVES CÉH tagjai közül 19 fővel veszünk részt ezen a programon. Az idei és a korábbi útjaink összegzéséről októberben kiállítást rendezünk és kiadványt is szeretnénk megjelentetni.

Programvezető: Lukács László

Támogassa Ön is céljainkat!

„Egy malomban őrlünk!”

Lokálpatrióta klubestek

Új időpontban!

Tisztelettel meghívjuk Önt
2018. április 14-én, szombaton 17 órára
a Végh-kúriába (Bajcsy-Zs. E. 5.)

XII. VENDÉGÜNK:

Baráth József

Pro Urbe-díjas művésztanár

Vendégünk kívánsága szerint,
kedvenc itala, étele is terítékre kerülhet!

HÁZIGAZDA:

Lukács László elnök

A belépés díjtan!

A Szilády Áron Társaság közösségi programot hirdet elsősorban azok számára, akik szeretnék megismerni és megtisztelni Halason és vidékén élő jeles polgárait, szakmai értékeit, eredményeit, terveit, világlátását és kedvenc elfoglaltságait. Mindenkinek teljesítjük egy kívánságát, amivel meglepjük a résztvevőket! Klubestjeinket általában a kiválasztott hónap idusán tartjuk meg! A korlátozott férőhely miatt **előjegyzés** szükséges!

Információk: www.sziladyarontarsasag.hu

Telefon: 20/465-2300

A programváltoztatás jogát fenntartjuk!

Kiskunhalasi krónika

Írta: Nagy Czirok László

VÁRY SZABÓ ISTVÁN LOVAGLÁSA

Az 1848/49-es szabadságharcunkban, mint honvéd huszárszázados a vezérkarban szolgált Váry Szabó István. Mint korának egyik legszebb, legdélcegebb férfiát messze földön ismerték. Ő lett Halas város első polgármestere. Atyja, aki Halas város chyrurgusa (seborvos) volt, a Nagykünságból, Túrkevéről került Halasra.

Amikor 1876-ban híre szaladt, hogy Ferenc József király a feleségével együtt meglátogatják a jászkun kerületet, Váry összegyűjtötte a város legkülönb fiait, mint Endrész Sándort és Jánost, kik hírneves pásztoremberek voltak. Sebestyén Ferencet, az igen híres mészárosmetert, Zseni Mórict, Váry Szabó Pál tanult gazdálkodókat, és a legnyalkább gazdaemberek soraiból is vagy negyven személyt, és hetekig gyakoroltatta velük a lovaglást és a helyes magatartást a vásártéren. Várynak volt egy aransárga szőrű, 28 éves vén gebélye, Balogh László muzsikostól vette, aki vályoghordásra használta. Mivel a szőre ritka szépségű volt, Váry a lovat feljavította.

A tett napon aransárga lován el is vezette a mintegy 50 főből álló bandériumot Félegyházára, ahol a nagy alkalomból bált rendeztek. Váry a bálban pár lépést lejtett is Erzsébet királynéval. A fényes bált egy távirat alaposan megzavarta, mert abban az uralkodó párt arról értesítették, hogy az egyik főhercegnő diftériában megbetegedett (3. napra meg is halt.). Erre a királyi pár gyorsan vonatra ült. Váry többedmagával egészen Kecskemétiig a vonat ablaka iránt lovagolt, de társai apránként és egyenként lemaradoztak.

E kiváló szerepléséért s az uralkodó pár iránt mutatott hűségért később „lovag” címmel tüntették ki Váryt. (Cseri Gábor nyomán)

Forrás: Nagy Czirok László: Kiskunhalasi krónika
Thorma János Múzeum, 2002

Thorma János festménye. Azt a jelenetet örökíti meg, amikor 1848. március 15-én Petőfi Sándor a Nemzeti Dalt szavalta. Kiskunhalas, Thorma János Múzeum

Az Országgyűlés 2000. június 16-án hatályba lépett határozatával minden év február 25-ét a Kommunizmus Áldozatainak Emléknapijává nyilvánította.

1947-ben ezen a napon Kovács Bélát, a Független Kisgazdapárt főtitkárát a megszálló szovjet hatóságok jogellenesen letartóztatták, majd a Szovjetunióba hurcolták. A mentelmi jogától megfosztott képviselő hozzátetve kilenc évet töltött börtönökben és munkatáborokban. Szabadon engedése után pár évvel, 1959-ben, 51 évesen halt meg.

Közösségek Hete – 2018.

május 7 – 13. „Együtt lenni, együtt tenni jó!” Második alkalommal hirdeti meg a Közösségek Hetét a Cselekvő közösségek – aktív közösségi szerepvállalás (EFOP-1.3.1-15-2016-00001) kiemelt projekt. További információk: kozossegekhu

*

A Halasi Szépművészeti Céh

2018. május 18 – 21 között hét családdal, pünkösdi országjáráson vesz részt Badacsonyan.

*

További aktuális kiskunhalasi programok: halasmedia.hu

*

A LYCEUM – társasági közlöny 6. számának várható megjelenése: 2018. május. A programváltoztatás jogát fenntartjuk! Az időszzerű ünnepi programokról külön értesítéseket küldünk!

A **Nádor Klub** (2009 – 2016) STÁDIUM polgári hírlevélnek 1-26. számai, valamint a LYCEUM – társasági közlöny 1-5. száma letölthető a www.vas-hatos.hu vagy a sziladyarontarsasag.hu honlapokról. Várjuk javaslatait lakópolgárok általainkhoz!

További információk:
20/465-2300

Honismereti határjárás XIX.

Ismerkedés Zákányszék és környéke
természeti és épített örökségével.

**Tisztelettel meghívjuk Önt
2018. április 20-án, pénteken!**

Újratervezett utazásunk kisbusszal történik 15 órától
a kiskunhalasi ref. templom parkolójából.

VENDÉGVÁRÁS:

dr. Mester Lajos háziorvos, egyetemi előadó
és Matuszka Antal polgármester (Zákányszék)
Határjárásunkra összesen 15 fő jelentkezhet!
Részvételi hozzájárulás: 3000 Ft/fő.

Jelentkezés 2018. április 10-ig! Ügyfél telefon: 20/465-2300

SZILÁDY ÁRON TÁRSASÁG

LOKÁLPATRIÓTA EGYÜTTMŰKÖDÉS

6400 Kiskunhalas, Hősök tere 2.

www.sziladyarontarsasag.hu

OTP Bank 11732064-20039431

Adószám: 18343081-1-03